

Evropsko-americké vztahy 1945 – 2001

(European-american relations, 1945-2001)

Termín: jarní semestr 2006-7

Doba a místo konání: každé sudé úterý, 16:40-20:00, Historický ústav FF MU, učebna B 23

Charakteristika: přednáška (2/0)

1. Resumé

Kurz podává základní přehled o dějinách vztahů Evropy a Spojených států po skončení druhé světové války, vč. elementárního přehledu po roce 1989. V poválečném období dosáhly USA dominantního postavení ve světové politice; významným faktorem se stala nová role v Západní Evropě a Japonsku. Americký vliv zde byl a je spojen s řadou odlišných prvků: ekonomickým vlivem a s rostoucími zájmy v Západní Evropě, s vojenským vlivem, který měl garantovat vztah Evropy k Sovětskému svazu, ale i např. vůči Západnímu Německu. Ideologicko-politický a kulturní vliv USA byl a je v tomto období všudypřítomný.

Kurz konfrontuje období úzké spolupráce s etapami, které představovaly jistou výzvu americké pozici v Evropě. Zaměřuje se především na ideologicko-politickou, geoekonomickou a vojenskou dimenzi (na kulturní vztahy spíše okrajově), tj. sleduje multilaterální vazby v rámci organizací různých typů a hlavní bilaterální vztahy (především s GBR, SRN a Francií, případně i s jinými státy). Součástí výkladu jsou exkurzy do mimoevropských problémů vzájemných vztahů (tzv. out-of-area disputes). Nejjobecnější otázkou je to, kam vzájemné vztahy směřují a v čem spočívá „transatlantická diference“.

2. Témata přednášek

1. Prehistorie a euro-americké vztahy mezi válkami
2. Evropské státy, USA a vznik „studené války“ (1945-1947)
3. Od Marshallova plánu do vypuknutí Korejské války (1947-1950)
4. Od Koreje po znovuvybrojení Německa (1950-1955)
5. Od poloviny 50. let do Kennedyho (1955-1960)
6. Na cestě k roztržce (1961-1968)
7. Předdefinování vztahů (1969-1972)?
8. Renesance vztahů anebo další úpadek (1973-1980)?
10. Jednota s pevným vedením (1981-1985)?
11. Ovzduší spolupráce (1986-1992)
12. Nová silná americká role v Evropě (1993-2001)
13. K transatlantické roztržce (2001-2003)
14. Závěrečná diskuse, odevzdání esejů

3. Požadavky k zakončení kurzu

1. Přiměřená účast, tj. minimálně dvě třetiny přednášek

2. Zpracování eseje na některé z vybraných témat, jeho odevzdání a přijetí v termínu.

Rozsah eseje je minimálně sedm stran textu. (V MS word, řádkování 1,5, velikost písma 12.) Student využije k tématu literaturu uvedenou v sylabu a může ji doplnit dalšími pracemi či specializovanými studiemi/statěmi či relevantními elektronickými materiály. Součástí eseje je poznámkový aparát a seznam použité literatury. Poznámkovým aparátem se rozumí poznámky pod čarou odkazující na použitou literaturu anebo prameny; aparát se řídí příslušnou citační normou. Esej je upraven v souladu s dalšími požadavky na vysokoškolské práce. Hodnocení práce se řídí několika formálními (styl) a obsahovými kritérii.

3. Znalost odpřednášené látky
4. Četba a znalost povinné literatury

Student má na výběr

PLECHANOVÁ, Běla – FIDLER, Jiří: *Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů, 1941-1995*. Praha: Institut pro Středoevropskou kulturu a politiku, 1997.

LUNÁK, Petr: *Západ. Spojené státy a Západní Evropa ve studené válce*. Praha: Libri, 1997.

WEGGS, J. Robert – LADRECH, Robert: *Evropa po roce 1945*. Praha: Vyšehrad, 2002.

HÝBNEROVÁ, Stanislava: *Mezinárodní vztahy po roce 1945*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003.

JAKŠ, Jaroslav: *Západní Evropa-USA-Japonsko: Partneri nebo rivalové?* Praha: Svoboda, 1985.

5. Úspěšné absolvování závěrečného písemného testu

Požadavky a obsah testu bude upřesněn v průběhu semestru.

4. Další doporučená literatura (pouze obecné a přehledové práce)

v českém jazyce (domácí či překladové)

ARON, Raymond: *Historie XX. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999.

HOBSBAWM, Eric: *Věk extrémů. Krátké 20. století 1914-1991*. Praha: Argo, 1998.

NÁLEVKA, Vladimír: *Světová politika ve 20. století*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan, ml., 2000, 2. díl.

ORT, Alexander: *Dějiny světové politiky II*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1993.

VANDEN BERGHE, Yvan: *Velké nedorozumění? Dějiny studené války, 1917-1990*. Praha: Rada pro mezinárodní vztahy, 1996.

anebo také

FIDLER, Jiří – MAREŠ, Petr: *Dějiny NATO*. Praha: Paseka, 1997.

zahraniční

BARNET, Richard J.: *The Alliance. America – Europe – Japan: Makers of the Post-War World*. New York: Simon and Schuster, 1983.

GROSSER, Alfred: *The Western Alliance. European-American Relationship Since 1945*. London: Allen & Unwin, 1980.

LUNDESTAD, Geir: *East, West, North, South: Major Developments in International Politics, 1945-1991*. Oslo: Norwegian University Press, 1991, 2. přepracované vydání.

OSGOOD, Robert E.: *NATO: The Entangling Alliance*. Chicago: The University of Chicago Press, 1962.

POWASKI, Ronald: *The Entangling Alliance: The United States and European Security, 1950-1993*. Westport: Greenwood Press, 1993.

STEEL, Ronald: *The End of Alliance: America and the Future of Europe*. New York: Viking Press, 1964 (2. vydání New York: Delta Books, 1965).

URWIN, Derek W.: *Western Europe Since 1945. A Short Political History*. London: Longmans, Green and Co., 1968, (2. vydání Tamtéž, 1981, 4. vydání Tamtéž, 1989, 5. vydání Tamtéž 1997).